

SANTA MARIA DE CAMPRODON

La primitiva parroquial romànica, fou consagrada l'any 1016 i era de petites dimensions. Al segle XIV, la població havia crescut i es bastí l'actual, en estil gòtic. És d'una sola nau, molt gran, coberta inicialment amb volta de canó, reforçada amb quatre arcs torals i capçada per un absis poligonal reforçat externament per contraforts. Fou sobrealçat i fortificat. La coberta passà a ser d'aresta. L'any 1677 es bastí una sagristia i es refè la volta del presbiteri. Poc més tard, el 1710, es construí el cor i la capella dels Dolors. Això va requerir cegar la portalada principal de la façana de ponent i passà a ser principal la del mur sud. Aquesta, hi ha documentació gràfica del 1918, estava flanquejada, a cada costat, per dues columnes amb els capitells reaprofitats del claustre del monestir de Sant Pere. Les columnes i els capitells foren desmuntats de la porta i actualment, els quatre, serveixen per suportar l'ara de l'altar principal. De l'església gòtica, en resta només l'absis i dues capelles.

En l'interior de l'església, en una fornícula, es troben les relíquies de Sant Patllari, patró de Camprodon, procedents del monestir de Sant Pere. Conté: un bust-reliquiari del segle XIV, d'argent, pedreria i esmalts; una arqueta, també del XIV, d'argent sobredaurat, fusta i ferro; i una imatge de plata del sant.

PONT NOU DE CAMPRODON

Es denominà així, a causa que quan es construí ja n'existia un d'anterior, "el Pont Vell". Fou bastit a finals del segle XIII. És de doble vessant, té una llargada total de 61 m. Consta d'un arc central (20.9 m de llum i 14.5 m d'alçada), quatre arcs al costat de ponent i un, a llevant, sota el qual hi passa un carrer. A cada banda de l'arc central, a una certa alçada, hi ha dos més de petits, actualment cegats, que servien en cas de riudes. Tots els arcs són de mig punt. Al costat de llevant, trobem el portal de la Cerdanya. Hi ha l'escut de la vila, la data de 1562 i un petit matacà. A l'altre costat hi ha la data de 1682.

Text i fotos: Joan Codina i Bernaus

BIBLIOGRAFIA

Catalunya Romànica: vol. IV La Garrotxa
Guies Catalunya Romànica, vol. VI El Gironès, la Garrotxa i el Pla de l'Estany.
Catalunya Romànica: vol. X, el Ripollès.
Guies Catalunya Romànica, vol.I: El Ripollès.

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 130

29 de setembre de 2013

GARROTXA

SANT ANDREU DE SOCARRATS (VALL DE BIANYA)

La primera documentació de l'església (consagració del temple) és de l'any 1117, però sembla ser que fou reedificada damunt d'una de primitiva bastida a mitjan segle X, en terrenys que pertanyien al monestir de Santa Maria de Besalú.

Hi ha diversos documents, segons els quals els clergues de Socarrats prestaren jurament d'obediència als priors de Santa Maria de Besalú. Vers el 1580, perdé la categoria de parròquia i passà a ser sufragània de la de Sant Joan les Fonts. Finalment, a partir del 1968, passà a ser-ho de la de Sant Josep Obrer, de la Canya.

SANT ANDREU DE SOCARRATS.

El temple del segle XII, era d'una sola nau coberta amb volta lleugerament apuntada, capçada per un absis semicircular. La porta d'accés era al mur sud. La façana de ponent estava coronada per un campanar d'espadanya. El segle XVII, s'efectuaren diverses reformes: s'eixamplà la nau per ambdós costats i s'obri una porta a ponent. Quedà convertida en una planta de creu grega. El campanar fou transformat amb l'actual de torre. Com que disposava d'una escala exterior (eliminada en la restauració efectuada l'any 1982) possiblement també s'utilitzés com a comunidor. La porta d'accés encara fou modificada, en la llinda hi ha la data de 1769. A l'interior de l'absis, es troba una pintura mural efectuada, el 1948, per l'olotí Jaume Casas i Sargatal que representa la Creació.

SANTA MARGARIDA DE BIANYA (VALL DE BIANYA)

Encara que apareix citada en un document dubtós de l'any 858, un dels primers de certs, és el de la consagració, el 1117, de la veïna parròquia de Sant Andreu de Socarrats. A partir del segle XIII, depenia jurídicament del priorat de Sant Joan les Fonts. A la mateixa època, alguns terrenys de la parròquia pertanyien al monestir de Sant Benet de Bages. Juntament amb altres parròquies de la contrada, fou incorporada a la corona l'any 1357, però poc temps després, el 1372, el rei Pere III el Cerimoniós vengué els drets de totes elles, a fi d'afrontar les despeses de la guerra de Sardenya.

SANTA MARGARIDA DE BIANYA.

El temple és del segle XII, però està molt transformat, caldria efectuar prospeccions arqueològiques per esbrinar com era primitivament. L'únic que sabem de cert és que la capçalera, constava d'un absis central i de dues absidioles, semicirculars. Quant a la nau, hi ha dues opcions: planta basilical amb tres naus o un transsepte i una sola nau. La porta d'accés forçosament s'obria al mur sud.

RELIQUIARI DE SANT PATLLERI. Santa Maria de Camprodon.

apuntada reforçada per tres arcs torals i disposa de tres finestres de doble esqueixada. Està capçada per un transsepte, en el qual, a cada braç, s'obren, en el gruix del mur, dues absidioles carrades. El braç sud disposa de la porta d'accés al claustre. L'absis central és també carrat. Tant l'absis com les absidioles, disposen d'una finestra d'esqueixada simple. El creuer és coronat per un cimbori octogonal, sobre trompes, i disposa de quatre finestres.

Damunt del creuer, s'alça un campanar de base quadrada de dos pisos. Estan separats per una cornisa suportada per tres mènsules. El primer pis disposa de quatre finestres igual que el segon. Però les d'aquest últim són dobles.

La construcció és molt austera, només hi havia decoració a la porta principal i una altra en el claustre. A la façana de ponent es troba la portada principal. Es bastant senzilla, forma un cos sobresortit i consta de tres arcs, de mig punt, en degradació. L'arquivolta interior reposa en dues columnes i amb capitells esculpits amb motius animals i vegetals. Malauradament, les de l'exterior es varen perdre.

RIPOLLÈS

MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON

L'any 904 es consagrà una primera església i rebé la categoria de paròquia. El comte Guifre II de Besalú, el 948, fundà el monestir i el dotà de drets i possessions. Durant molts anys continuà sota la protecció dels comtes de Besalú i rebé noves donacions. L'abat va fer construir, al costat del monestir, una església, Santa Maria consagrada el 1016, que passà a ser la parroquial i la del monestir restà només per l'us dels monjos. El comte Bernat II de Besalú, l'any 1078, seguint les recomanacions de la reforma gregoriana, uní el monestir al llenguadocià de Moissac. El 1169, es consagrà la nova església romànica que s'havia bastit.

Els terratrèmols de 1428, enderrocaren quasi tot el claustre i ocasionaren grans desperfectes a la resta del monestir. A causa de la seva precària situació econòmica, només s'efectuaren les reparacions imprescindibles, el

claustre ja no es va tornar a refer mai. L'any 1461 s'independitzà del monestir de Moissac. El 1835, la comunitat abandonà el monestir. Hi hagueren diverses obres de restauració: la primera, el 1898, consistí en la neteja i consolidació de l'església. En la segona, el 1933, es restaurà totalment i s'enjardinà el seu entorn.

El temple del segle XII, és l'únic vestigi que resta del monestir. Té planta de creu llatina. La nau és coberta amb una volta un xic

MONESTIR DE SANT PERE DE CAMPRODON

La nau central és coberta amb volta apuntada reforçada amb arcs torals. L'absis central disposa de tres finestres de doble esqueixada i arcs en gradació. A l'exterior, la seva cornisa és decorada per un fris sostingut per mènsules. Adossat al mur de tramuntana i també damunt del teulat, hi ha la rectoria. El segle XVIII, s'enderrocà l'absidiola de migdia i s'hi bastí una sagristia. El segle XIX, l'altra absidiola va quedar amagada per un altar. També s'obrí la nova porta, a la façana de ponent, que té inscrita la data: 1855. Presideix l'altar major, una bella imatge gòtica, de Santa Margarida, d'alabastre policromat. També hi ha una pica baptismal, barroca, en forma de copa.

SANT PERE DESPUIG (VALL DE BIANYA)

Un dels primers documents és el de la seva consagració l'any 964. Com les altres de la vall, fou incorporada a la corona i després el rei en va vendre els drets. Un fet singular fou la donació feta, l'any 1701, pel prior beneficiat de la seu de Girona a l'església de Sant Pere Despuig, de les relíquies de sant Desideri i santa Clara.

El temple és del segle XII i segurament fou bastit damunt del primitiu del X. Inicialment era d'una sola nau, però rebé moltes transformacions. La més

SANT PERE DESPUIG.

important fou la del segle XVIII en què s'ampliaren els costats nord i sud i es canvià l'orientació. La nau romànica es convertí en el creuer. La porta d'entrada, situada a la façana sud, és molt senzilla i d'estil barroc. En el timpà, hi ha els atributs de Sant Pere i a la llinda la data de construcció, 1782. Del temple romànic només en resten alguns vestigis: murs de l'absis i part del campanar (inicialment era d'espadanya i fou convertit en un de torre). Fins el 1936, en què desaparegué, a l'església hi havia una bella imatge romànica de fusta policromada coneguda com la Mare de Deu de la Gràcia.

SANT MARTÍ DE SOLAMAL (VALL DE BIANYA)

La parròquia s'esmenta, l'any 979, en el testament del comte-bisbe de Besalú, que la donà al monestir de Sant Pere de Camprodon. La nova església fou consagrada el 1169 i en l'acte consta que continua pertanyent al mateix monestir. El 1582, perdé la condició de parròquia i passà a dependre de la de Sant Pere Despuig.

El temple del segle XII, possiblement bastit damunt de l'anterior, era d'una sola nau capçada per un absis semicircular (ornamentat amb un fris sostingut per mènsules) i amb un campanar d'espadanya coronant la façana de ponent. En aquesta mateixa façana s'obre una senzilla porta de mig punt, coronada per una finestra de doble esqueixada. Al segle XVIII el campanar d'espadanya es fou convertit en un de torre. Moderna-

SANT MARTÍ DE SOLAMAL

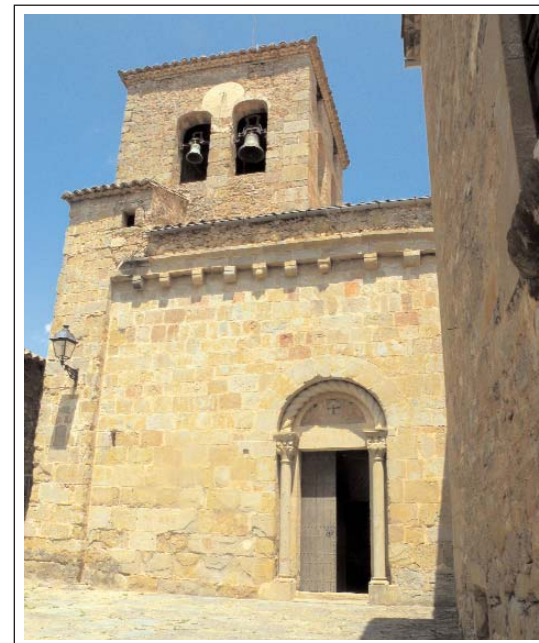
ment el temple rebé diverses modificacions, els costats nord i sud es varen eixamplar amb la qual cosa quedà la nau en forma de planta de creu. També, adossat al costat nord, es bastí una sagristia. A l'interior de l'església hi ha una pica baptismal romànica, del segle XII, decorada amb una soga.

SANT SALVADOR DE BIANYA (VALL DE BIANYA)

L'església surt documentada per primera vegada l'any 1090 i depenia del monestir de Sant Joan de les Abadesses, però cal convenir que el temple era bastant anterior. L'actual fou consagrat el 1170. També passà a la corona i després la jurisdicció i els drets retornaren al citat monestir. Rebé modificacions. Fou restaurada, als inicis del segle XX, per membres de la Lliga Regionalista en estil neoromànic (la part més important va ser la portada que estava totalment malmesa).

L'edifici és del segle XII, consta d'una sola nau, coberta amb volta un xic apuntada, capçada per un absis semicircular. En el presbiteri, a cada costat, hi ha una capelleta. La data de la seva construcció és desconeguda, segurament és posterior a la de l'absis. Un element remarcable, és la finestra de doble esqueixada que s'obre al centre de l'absis. És ornamentada, a l'exterior i a l'interior, amb una arquivolta toral trenada sostinguda per columnes amb capitells decorats. El de l'esquerre amb motius vegetals i el de la dreta representa un personatge que sosté un animal monstuós. Sota la cornisa de l'absis, hi ha un fris sostingut per mènsules esculpides amb motius florals i figuratius.

Al segle XVIII, s'afegí, a cada costat de la nau, una capella. Això comportà reforçar la volta amb dos arcs torals, un sostingut per pilars i l'altre per columnes i capitells. La porta, situada al mur sud, fou refeta l'any 1911 i té una ornamentació similar a la finestra de l'absis. A l'interior de la nau, trobem dues piques romàniques: una de baptismal, molt gran, decorada amb una ziga-zaga, un cademat i una soga. L'altra és una beneitera, de marbre, decorada amb cercles encadenats amb fulles inscrites i en un segon registre hi ha caps humans i monstres.

SANT SALVADOR DE BIANYA